ABETAREJA

SHQIPE

RJESHTUARE PREJ

JUSUF AGJAHUT

BOTUARE PREJ

Ismail Zenel -Mborjes-

Pa lején' e bĕrĕsit s' shtypet.

KORÇË

Shtypur në shtypëskronjën "KORÇA"

1914

ABETAREJA

SHQIPE

RJESHTUARE PREJ

JUSUF AGJAHUT

BOTUARE PREJ

Ismail Zenel -Mborjes-

Pa lején' e bĕrĕsit s' shtypet.

KORÇË

Shtypur në shtypëskronjën "KORÇA"

1914

BKSH

BKSH

Paréthénje.

Nevoja dhe shtytja e mique më shtrëngoj me do-e-mos të radhoj, këtë Abetare sa më shpejt. Me ndidhën' e mësonjësisë që kam pasur, rrjeshtimi[t] e shkronjave e bëra pas systemit të fundshm' e të përgjithçme t'arësumit s'Evropes. Provimi, më siguron të thëm se i math, e i vogël ç' do nxënës me këtë Abetare në pak, kohë, dhe pa mërzitur as pak, muudet të përparojë mjaft. Pasi për gabimet dyke vënë nëz sy gëllimin e bekuar i falem nderit të vatrës së Nasionaliste për kur-do-herë.

Paréthénje.

Nevoja dhe shtytja e mique më shtrëngoj me do-e-mos të radhoj, këtë Abetare sa më shpejt. Me ndidhën' e mësonjësisë që kam pasur, rrjeshtimi[t] e shkronjave e bëra pas systemit të fundshm' e të përgjithçme t'arësumit s'Evropes. Provimi, më siguron të thëm se i math, e i vogël ç' do nxënës me këtë Abetare në pak, kohë, dhe pa mërzitur as pak, muudet të përparojë mjaft. Pasi për gabimet dyke vënë nëz sy gëllimin e bekuar i falem nderit të vatrës së Nasionaliste për kur-do-herë.

B a r

Ba, ra, ab, ar, bar,
ra ba ra, ara, raba,
bar bar, ba ba

D ë b o r ë

Ba	ra	ab	ar	da	ad
bo	ro	ob	or	do	od
bë	rë	ëb	ër	dë	ëd

bara, bëra, ara, dark, bar
ra ora, obor, re dëbo ë
o rabo, bëra roba,
br, a, bra, dr, a dra,
a do, orë, barë

B a r

Ba, ra, ab, ar, bar,
ra ba ra, ara, raba,
bar bar, ba ba

D ë b o r ë

Ba	ra	ab	ar	da	ad
bo	ro	ob	or	do	od
bë	rë	ëb	ër	dë	ëd

bara, bëra, ara, dark, bar
ra ora, obor, re dëbo ë
o rabo, bëra roba,
br, a, bra, dr, a dra,
a do, orë, barë

P u l ë

pa po pë pu ap op ëp up
ra ro rë ru ar or ër ur
ba bo bë bu ab ob ëb ub
la lo lë lu al ol ël ul
da do dë du ad od ëd ud
Ura ra, bëra pë luaë, lëro
o rapo, urua pa para, ara,
lopa pa bar, pupë, përua,
o borë larë, u bë burë,
bëra, drurë, o lopar,
pa lopë, pulë
por pa dru.

K ë n d e s

Ka na sa ak an as
Ke ne se ek an es
Kë në së ék ën ës
Ko no so ok on os
Ku ru su uk un us
Kr, ua, krua, pr, anë, prarë

P u l ë

pa po pë pu ap op ëp up
ra ro rë ru ar or ër ur
ba bo bë bu ab ob ëb ub
la lo lë lu al ol ël ul
da do dë du ad od ëd ud
Ura ra, bëra pë luaë, lëro
o rapo, urua pa para, ara,
lopa pa bar, pupë, përua,
o borë larë, u bë burë,
bëra, drurë, o lopar,
pa lopë, pulë
por pa dru.

K ë n d e s

Ka na sa ak an as
Ke ne se ek an es
Kë në së ék ën ës
Ko no so ok on os
Ku ru su uk un us
Kr, ua, krua, pr, anë, prarë

dr, urë, drurë, rë, ndë, rëndë,
br, ë, brë sr, a, sra
ps, e pse

Këndo o këndes se pula po bën ka, ka, ka. A ke bukë? Lëroni arënë për elp, pranë përuas ka bar, lopa do bar, pula kërkon elp, ulku ron, në deborë. Neser po duket ka deborë. Lere renën në do nder. Kalën e kanë, për barë! Puno panën' o burë.

K ë n d i m

Om ma miu mari
Im mo mor i biri
Êm mi imi amori
Em me mori pa punë
Um mu roma nemani

O bir mos ri si dru po këndo mirë. E dua Kalën për neser. Ikë sa pa rënë dë borë. Këndimi na për paron. Rëndon, dë bora në për lule. Puna u mbarua. Sa pula ke o Bari? Une s' kam roba, dua pak bukë me kripë. E përse s' këndon ore biri im. Ku e ke pelën, o Malkë merna pesë barë dru për në por.

dr, urë, drurë, rë, ndë, rëndë,
br, ë, brë sr, a, sra
ps, e pse

Këndo o këndes se pula po bën ka, ka, ka. A ke bukë? Lëroni arënë për elp, pranë përuas ka bar, lopa do bar, pula kërkon elp, ulku ron, në deborë. Neser po duket ka deborë. Lere renën në do nder. Kalën e kanë, për barë! Puno panën' o burë.

K ë n d i m

Om ma miu mari
Im mo mor i biri
Êm mi imi amori
Em me mori pa punë
Um mu roma nemani

O bir mos ri si dru po këndo mirë. E dua Kalën për neser. Ikë sa pa rënë dë borë. Këndimi na për paron. Rëndon, dë bora në për lule. Puna u mbarua. Sa pula ke o Bari? Une s' kam roba, dua pak bukë me kripë. E përse s' këndon ore biri im. Ku e ke pelën, o Malkë merna pesë barë dru për në por.

K o h a, e Shkolla

ha sha ah ash
he she eh esh
hë shë ëh ësh
ho sho oh osh
hi shi ih ish
hu shu uh ush

lla, llo, lli, lle llë, llu, all oll, ill, ell, ull.

Mos e humpni kohën, po këndoni, e shkroni, në doni nder për kur-do-herë, mësimi ka shumë rëndësi. Im bir ka nisur shkruan libra, mos përtoni po shkoni në shkollë me kohë. Mos e mundoni emën se merni mallkime. Lum kush bën mirë pa në mos e-di ropi e-di Perëndia. Nesër mëgina, kemi pesë bura për darkë, pa dua me do-e-mos pisa pula.

Rr o j t j a

rra arr ja aj ta at
rre err je ej te et
rrë ërr jë ëj të ët
rri irr ji ij ti it
rro orr jo oj to ot
rru urr ju uj tu ut

Në doni të bënt të mirë, e të ndershim bini prapa mësimit. Kush dëshëron për mësim,

K o h a, e Shkolla

ha sha ah ash
he she eh esh
hë shë ëh ësh
ho sho oh osh
hi shi ih ish
hu shu uh ush

lla, llo, lli, lle llë, llu, all oll, ill, ell, ull.

Mos e humpni kohën, po këndoni, e shkroni, në doni nder për kur-do-herë, mësimi ka shumë rëndësi. Im bir ka nisur shkruan libra, mos përtoni po shkoni në shkollë me kohë. Mos e mundoni emën se merni mallkime. Lum kush bën mirë pa në mos e-di ropi e-di Perëndia. Nesër mëgina, kemi pesë bura për darkë, pa dua me do-e-mos pisa pula.

Rr o j t j a

rra arr ja aj ta at
rre err je ej te et
rrë ërr jë ëj të ët
rri irr ji ij ti it
rro orr jo oj to ot
rru urr ju uj tu ut

Në doni të bënt të mirë, e të ndershim bini prapa mësimit. Kush dëshëron për mësim,

e ri me t' urtit ka për, t' arirë me do-e-mos shkallën' e lartë të mirësisë. Dituria n' a larton, n' a nderon, e na ep shpëtim për jetë. Unë paskëtaj do-të shkoj për ditë, me dashurië të plotë në shkollë. Në do të mirën t' ënde mos u-ndaj, pej të mirës. Ara do punuarë, tërë borat, e shpeshërit punojnë për të rojtur. Lum kush i bije pas punës. Përtesa të le urët, e të turpëron për para botës. Pra për të rrojtur me nder e për të rrojtur me prehje lipset këndimi, puna prapë, puna.

Një Fëllézë

N, a nja, nj, e nje, nj, ë një, onj, inj, ënj, nju, njo, ouj, fa, fo, ll, a lla, sll, a slla, ol, oz, uz, iz, ez, ëz, zu, zë, za, zo.

Fëllézat janë llojcë, llojcë; Po ato të malit e kanë mishinë më të mirë.

Sa i ëmbël' eshtë mishi i fëllëz, s' ësht' i pulës. Fëllézat këndojnë shumë bukurë, shërbëtori im ka një fëllézë, fushore, e të bukurë, posi pullump. pëndël' i ka si paliua; e fëshëllen si zok trendafili.

e ri me t' urtit ka për, t' arirë me do-e-mos shkallën' e lartë të mirësisë. Dituria n' a larton, n' a nderon, e na ep shpëtim për jetë. Unë paskëtaj do-të shkoj për ditë, me dashurië të plotë në shkollë. Në do të mirën t' ënde mos u-ndaj, pej të mirës. Ara do punuarë, tërë borat, e shpeshërit punojnë për të rojtur. Lum kush i bije pas punës. Përtesa të le urët, e të turpëron për para botës. Pra për të rrojtur me nder e për të rrojtur me prehje lipset këndimi, puna prapë, puna.

Një Fëllézë

N, a nja, nj, e nje, nj, ë një, onj, inj, ënj, nju, njo, ouj, fa, fo, ll, a lla, sll, a slla, ol, oz, uz, iz, ez, ëz, zu, zë, za, zo.

Fëllézat janë llojcë, llojcë; Po ato të malit e kanë mishinë më të mirë.

Sa i ëmbël' eshtë mishi i fëllëz, s' ësht' i pulës. Fëllézat këndojnë shumë bukurë, shërbëtori im ka një fëllézë, fushore, e të bukurë, posi pullump. pëndël' i ka si paliua; e fëshëllen si zok trendafili.

Unë dot' i llutem t' im ati të më bieşë disa libra, se unë s' mentoj as zok, as fëlleze; dëshira ime është: diturija, urtësia e përparimi njerëzisht.

Dheu, Juga, Veriu

dha	ga	va	adh	ag	av
dhe	ge	ve	edh	eg	ev
dhë	gë	vë	ëdh	ëg	ëv
dho	go	vo	odh	og	ov
dhu	gu	vu	udh	ug	uv
dhi	gi	vi	idh	ig	iv

Dheu është' i rrumbullaktë, rrotullohet si mi një hell. Nga rrotullimet' e dheut njëri javit, natën' edhe ditën' e tjetri krion katërshalltinat, të cilat' janë këto:

Pranvera, vera, pas vera, edhe dimri. Nga veriu era vjen me fortësië të madhe, dhe nga do-njëherë në për detra godit, e bën dëme të mbedha; po kur vjen pej anës së jugës, shumë her' e tret dë borën fare. Në për viset e larta klimi ndodhet m' i ftohtë se në për fusha. Tomori i cili është një mal i lartë kurë s' mbetet pa dëborë. Në botë më shumë ka një se sa dhe.

Unë dot' i llutem t' im ati të më bieşë disa libra, se unë s' mentoj as zok, as fëlleze; dëshira ime është: diturija, urtësia e përparimi njerëzisht.

Dheu, Juga, Veriu

dha	ga	va	adh	ag	av
dhe	ge	ve	edh	eg	ev
dhë	gë	vë	ëdh	ëg	ëv
dho	go	vo	odh	og	ov
dhu	gu	vu	udh	ug	uv
dhi	gi	vi	idh	ig	iv

Dheu është' i rrumbullaktë, rrotullohet si mi një hell. Nga rrotullimet' e dheut njëri javit, natën' edhe ditën' e tjetri krion katërshalltinat, të cilat' janë këto:

Pranvera, vera, pas vera, edhe dimri. Nga veriu era vjen me fortësië të madhe, dhe nga do-njëherë në për detra godit, e bën dëme të mbedha; po kur vjen pej anës së jugës, shumë her' e tret dë borën fare. Në për viset e larta klimi ndodhet m' i ftohtë se në për fusha. Tomori i cili është një mal i lartë kurë s' mbetet pa dëborë. Në botë më shumë ka një se sa dhe.

Ysbaimi i Rabeckavet

by, ry, sv, my, ky, fy, ly, ay, ys, ysh, yt, yr, qa, qo, qe, që, oq, aq, eq, nq, qu, ac, ec, ëc, ic, yll, cupë, fyell, buall, qell.

Bariu i lajë fyellit. Shqerat biegërojnë, djemt' e urtë venë me koh ebhe me regull në shkollë: rrugaceët vrasunë rabecka.!

Po dyke qëndë që rojtja e rabeckavet eshtë me ngrënjen' e dhenjevet, e të krimbsavet, dhe të brumbujvet, lipset, të mos i vrasin kurë rabeckat, një qint rabecka shohën punë më tepër se një bujkës.

Ka edh shpesha të ijerë që jnë si sherbëtorë, dhe fort të nevojshta për prijet, Unë në dimër nga-herë y ap elp rabeckavet.

Ç do me thënë Atdhe

Ça, çe, ç' de, ç' dë, ç' do, iç, uç, oç, ta, tha, tho, ith, a tha, thua, thu, thotë, ç' thua, thuaji ç' do.

Atdheu duhet me sipërtin një lloj. Sepse

Ysbaimi i Rabeckavet

by, ry, sv, my, ky, fy, ly, ay, ys, ysh, yt, yr, qa, qo, qe, që, oq, aq, eq, nq, qu, ac, ec, ëc, ic, yll, cupë, fyell, buall, qell.

Bariu i lajë fyellit. Shqerat biegërojnë, djemt' e urtë venë me koh ebhe me regull në shkollë: rrugaceët vrasunë rabecka.!

Po dyke qëndë që rojtja e rabeckavet eshtë me ngrënjen' e dhenjevet, e të krimbsavet, dhe të brumbujvet, lipset, të mos i vrasin kurë rabeckat, një qint rabecka shohën punë më tepër se një bujkës.

Ka edh shpesha të ijerë që jnë si sherbëtorë, dhe fort të nevojshta për prijet, Unë në dimër nga-herë y ap elp rabeckavet.

Ç do me thënë Atdhe

Ça, çe, ç' de, ç' dë, ç' do, iç, uç, oç, ta, tha, tho, ith, a tha, thua, thu, thotë, ç' thua, thuaji ç' do.

Atdheu duhet me sipërtin një lloj. Sepse

atje janë lindur prindrit t' onë. atje jemi lindur edhe po rojmë; n' atdhe i kemi të dashurit miqt' e vëllezërit t' onë. Nderi i atdheut është nderi ynë, pra dykeqënë kështu lipset të përpiqemi tërë jetën për të mirën' e për nderimin e atdheut. më i miri i njerëzvet esht'ay që nderon e punon për Atdhenë.

Krofië Atdheu!

Zhaba edhe gjarpëri.

Zha, zho, zhi, zhu, zhe, gju, gjo, ogj, igj, rj, ezh, rjezhda sh, uhi, struhi, vr, apo, vrapo, bravo. Zhaba rron n' ujë, këndon me zë të lik, në dimër mfshihet në për vrimat' e këthisavet, e ndë në dhet; Zhaba e ha gjarpëria në dimër. Gjarpëri ka helmë në gojë.

Gjarpëri fëshellen, e ha zhaba dyke i gëlltitur; në vjeshtë e ngrohta ndodhen shumë gjerpinj; në dimër gjerpinjtë mfshihen në për vrimat. Mos u afëroni pranë gjerpinjve, dhe mos i vrisni zhabat. Në këtë botë as e mira, as e liga s' harohet.

atje janë lindur prindrit t' onë. atje jemi lindur edhe po rojmë; n' atdhe i kemi të dashurit miqt' e vëllezërit t' onë. Nderi i atdheut është nderi ynë, pra dykeqënë kështu lipset të përpiqemi tërë jetën për të mirën' e për nderimin e atdheut. më i miri i njerëzvet esht'ay që nderon e punon për Atdhenë.

Krofië Atdheu!

Zhaba edhe gjarpëri.

Zha, zho, zhi, zhu, zhe, gju, gjo, ogj, igj, rj, ezh, rjezhda sh, uhi, struhi, vr, apo, vrapo, bravo. Zhaba rron n' ujë, këndon me zë të lik, në dimër mfshihet në për vrimat' e këthisavet, e ndë në dhet; Zhaba e ha gjarpëria në dimër. Gjarpëri ka helmë në gojë.

Gjarpëri fëshellen, e ha zhaba dyke i gëlltitur; në vjeshtë e ngrohta ndodhen shumë gjerpinj; në dimër gjerpinjtë mfshihen në për vrimat. Mos u afëroni pranë gjerpinjve, dhe mos i vrisni zhabat. Në këtë botë as e mira, as e liga s' harohet.

Xurxullimi i Xhakos

Xa xe xë xho xhi xhëlo
Nxënës

Xurxull i thojnë një njeriu që pin raki a verë shumë. Xhaloja, pi raki sa dehet' e e ngrenë me kuris pej vëndit. Xakus i a kanë vënë emrin pijavec, dhe as një njeri s' i bën nder:

[Kush pi ver' edhe rakie
s' ka as ate as shtëpie]

Pijaveci lere që ç' nderohet, edhe turpërohet, po më së fundi mundet të vdesë nga uria, njerëzia e urtë kur e s' përdorin gjëra të këqija, e kurë s' punojnë punëra të liga.

Ndryshimi i shkronjavet të bashkuara me te veçantat

ë — ë nj — ŋ
dh — ð sh — ë

Xurxullimi i Xhakos

Xa xe xë xho xhi xhëlo
Nxënës

Xurxull i thojnë një njeriu që pin raki a verë shumë. Xhaloja, pi raki sa dehet' e e ngrenë me kuris pej vëndit. Xakus i a kanë vënë emrin pijavec, dhe as një njeri s' i bën nder:

[Kush pi ver' edhe rakie
s' ka as ate as shtëpie]

Pijaveci lere që ç' nderohet, edhe turpërohet, po më së fundi mundet të vdesë nga uria, njerëzia e urtë kur e s' përdorin gjëra të këqija, e kurë s' punojnë punëra të liga.

Ndryshimi i shkronjavet të bashkuara me te veçantat

ë — ë nj — ŋ
dh — ð sh — ë

gj — ɡ th — θ
ll — ƛ xh — ʒ
zh — ʒ

Shëmbëll:

Sot po ndodëmi ne ekuƛit, të perparimit sot dituria, artesia, ka arritë kryen e ekaƛevet të qerczimit. Sot qerczia me amen' e diturisë, po fluturojnë, mallet' e mbrëdhen i bëjnë fusëra; dhe leqenat, po i bejne bujqesa. Sot epadia ka mbeturë nepër krumbë, dhe i pa dituri esht' i dreitur me dëshirë e me ndergim nga gjithë dëshirat edhe rrojtjet njerczisë. Sot ʒjzat' e ʒungavet elektrike, po fatjeƛin zerrat' e ekuara, dhe po na permendin qendrimin' e gendjevet plotesisht.

gj — ɡ th — θ
ll — ƛ xh — ʒ
zh — ʒ

Shëmbëll:

Sot po ndodëmi ne ekuƛit, të perparimit sot dituria, artesia, ka arritë kryen e ekaƛevet të qerczimit. Sot qerczia me amen' e diturisë, po fluturojnë, mallet' e mbrëdhen i bëjnë fusëra; dhe leqenat, po i bejne bujqesa. Sot epadia ka mbeturë nepër krumbë, dhe i pa dituri esht' i dreitur me dëshirë e me ndergim nga gjithë dëshirat edhe rrojtjet njerczisë. Sot ʒjzat' e ʒungavet elektrike, po fatjeƛin zerrat' e ekuara, dhe po na permendin qendrimin' e gendjevet plotesisht.

BKSH

BKSH

Shkronjat' e mëdha të shtypit

A, B, C, Ç, D, Dh, E, Ë, F, G, Gj, H, I, J, K, L, Ll, M, N, Nj, O, P, Q, R, Rr, S, Sh, T, Th' U, V, X, Xh, Y, Z, Zh,

Shkronjat' e vogëla të shtypit

a, b, c, ç, d, dh, e, ë, f, g, gj, h, i, j, k, l, ll, m, n, nj, o, p, q, r, rr, s, sh, t, th, u, v, x, xh, y, z, zh.

Shkronjat' e dorës të mëdha

A B C Ç D Dh E Ë F G Gj
H I J K L Ll M N Nj O P
Q R Rr S Sh T Th U V X
Xh Y Z Zh

Shkronjat' e dorës të vogëla

a b c ç d dh e ë f g gj h i j k l ll m n
nj o p q r rr s sh t th u v x xh y z zh

Shkronjat' e mëdha të shtypit

A, B, C, Ç, D, Dh, E, Ë, F, G, Gj, H, I, J, K, L, Ll, M, N, Nj, O, P, Q, R, Rr, S, Sh, T, Th' U, V, X, Xh, Y, Z, Zh,

Shkronjat' e vogëla të shtypit

a, b, c, ç, d, dh, e, ë, f, g, gj, h, i, j, k, l, ll, m, n, nj, o, p, q, r, rr, s, sh, t, th, u, v, x, xh, y, z, zh.

Shkronjat' e dorës të mëdha

A B C Ç D Dh E Ë F G Gj
H I J K L Ll M N Nj O P
Q R Rr S Sh T Th U V X
Xh Y Z Zh

Shkronjat' e dorës të vogëla

a b c ç d dh e ë f g gj h i j k l ll m n
nj o p q r rr s sh t th u v x xh y z zh